

Petra Bochenková: *Pojetí výchovy u Jana Amose Komenského*, Diplomová práce, UK-HTF, Praha 2012, počítačový otisk, 75 stran

Oponentský posudek vypracoval: **Prof. Dr. Jan B. Lášek**

Je jistě chvályhodné, že autorka si vybrala toto téma. V posledních asi dvaceti letech je zřejmé, že je třeba znova přehodnotit Komenského, nyní celostně – jako pedagoga, filozofa a teologa.

Práce věru nelehká, neboť autor, který se o to komplexně pokusí, bude muset přečíst a zhodnotit stohy literatury, z níž mnohé tituly mají již cenu pouhého dobového dokumentu.

Kandidátka se vydala jinou cestou, chce vyjít z myšlenek samotného JAK. Nejprve představila (dle mého názoru zbytečně) Komenského životopis. Nemohu jí upřít, že se tak snažila provést na základě dobré literatury, výsledek je dobrý.

Malou kapitolku (i když celkem hutně psanou) věnuje teologických východiskům JAK. V seznamu uvedené literatury uvádí Fundu, proč se jeho nástinu více nedržela? Nekladl bych takový důraz na Komenského univerzalitu, jako na jeho antropologii, která je jasně biblická a vysvětluje vlastně jeho přístup k výchově. Komenského pojetím výchovy se pak zabývá v celé kapitole – a to především na základě jeho spisů. V interpretaci se snad měla spoléhat na Molnárovou, Palouše, Kučeru či Fundu, než na Kyráška s Kalivodu. Celá samostatná kapitola je pak věnována nástinu pedagogického a didaktického úsilí JAK, opět na základě vlastních Komenského textů. To je provedeno zcela korektně, nicméně vydání textů JAK jsou používána různá, ne vždy kvalitní – to je spíš kosmetická „vada na kráse“.

Proti jednomu tvrzení autorky se ovšem musím ohradit, jako teolog by je neměla vyslovit: „Chápání člověka jako bytosti v katolickém teologickém pohledu nedává člověku mnoho samostatnosti a přespříliš jej nepřeceňuje. Komenský je naopak velkým humanistou.“ To není pravda! Komenský měl velké problémy s tím, aby byl brát jako reformační teolog – a to právě proto, že se ve své antropologii značně blíží pojetí katolickému. V Adamovi člověk zhřešil, ale zůstaly v něm Boží stopy či jiskry. Výchovou, návratem k Bohu dochází k restituci člověka, nikoliv pouhou milostí, jak učí reformátoři! Pravda, Komenský zde byl zakotven v české teologické tradici, ale ta je obecné církvi, ne reformátorům. A tohle právě tvrdí evangelík Funda v článku, který kandidátka užila. A s tím se museli vyrovnávat všichni velcí evangeličtí autoři, kteří o Komenském psali: Molnár, Lochman a svým způsobem i Říčan. A nejnověji pak D. Neval ve své velké německé publikaci o Komenského teologii. Jistě je Komenský velký humanista, věří v to, že člověk má sílu navrátit se sám k Bohu, ale to není v rozporu se západní katolickou tradicí, která jde až k církevnímu otci Ireneji z Lyonu!

Když přemýšlíme o Komenského pojetí výchovy, napadá nás přísloví: Ars longa, vita brevis. A z tohoto pohledu je také nutno výkon, který máme před sebou, hodnotit. Autorka přikládá teologii a víře v Komenského myšlení důležitost, která jim patří. To je správné východisko, věcně správné jsou i citace, vyjadřující podstatné myšlenky. S obrovskou sekundární literaturou na toto téma se budou dlouho vyrovnávat jiní autoři.

Závěr: Autorka napsala solidní magisterskou práci, je zjevné že by potřebovala více času. Není sporu o tom, že si zaslouží, aby její práce byla přijata. Nehledě na kritiku, kterou shora vyslovuji, bych navrhol hodnotit práci ještě známkou **výborně**.

V Praze, dne 3. září 2012